

AİLEDE DİN EĞİTİMİ

Editörler

Gülsüm Pehlivan Ağırakça & Arife Gümüş

YEKDER Yayınları – 4

Ailede Din Eğitimi

Editörler: Gülsüm Pehlivan Ağırakça & Arife Gümüş

Yayıma Hazırlayan: Hafsa Nur Aslanoğlu & Merve Akkuş Güvendi

Musahhih: Muhammed Aydın

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Limit Ofset - Sertifika No: 28397

Litros Yolu 2. Matbacılar Sit. ZA13 Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul

Tel: +90 216 212 567 45 35

1. Baskı: İstanbul, 2018

ISBN: 978-605-62640-3-0

© YEKDER Yayınları, 2018

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

YEKDER Yayınları

Sultantepe Mh. Cumhuriyet Cd. Fıstıkağacı İş Mrk. No: 39/2 Üsküdar İstanbul

(0216) 460 25 50

YEKDER Yayınları Yaygın Eğitim ve Kültür Dermeği (YEKDER) markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Pehlivan Ağırakça, G. & Gümüş, A.

Ailede Din Eğitimi

1. Baskı, 142 s., 195 x 270 cm

Kaynakça ve dizin var.

ISBN: 978-605-62640-3-0

1. Aile 2. Din Eğitimi 3. Çocuk

AİLEDE DİN EĞİTİMİ

Editörler

Gölsüm Pehlivan Ağırakça & Arife Gümüş

Arife GÜMÜŞ

Lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisansını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Din Eğitimi ABD'da "Liselerde Disiplin Cezasına Konu Olan Davranışların Değerler Perspektifinden İncelenmesi: Üsküdar Örneği / 1980-2010" başlıklı tezi ile bitirdi. 2012 yılından bu yana İLKE İlim Kültür Eğitim Derneğinde araştırmacı olarak çalışan Arife Gümüş, halen İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktora eğitimine devam etmektedir. Çalışma alanları arasında eğitim politikaları, karşılaştırmalı eğitim sistemleri ve din eğitimi bulunmaktadır.

Elif KONAR ÖZKAN

Selçuk Üniversitesi Anaokulu Öğretmenliği Bölümünde "Babanın Yetkici Tutumunun Çocuğun Kişilik Gelişimine Etkisi" teziyle lisansını tamamladı. Türk Dili ve Edebiyatı (Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi İncelemesi 1926-28 Yılları) ile Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (1995-2000 Yılları Arasında Yayımlanan Hikâye Kitaplarının İçerik ve Biçimsel Olarak İncelenmesi) alanlarında yüksek lisans yaptı. Çocuk eğitimi ve edebiyatı alanında çok sayıda makale yayımladı ve bu alanlarda çok sayıda kitabın da editörlüğünü yaptı. 2009 yılından beri çeşitli üniversitelerde ve derneklere uzmanlık alanlarıyla ilgili dersler vermektedir. 2016 yılında eşyle birlikte yazdığı, altı kitaptan oluşan Taş Masalları serisi Erdem Yayınları'ndan çıktı. Marmara Üniversitesi'nde Türkçe Eğitimi alanında doktora eğitimine devam etmektedir.

Emine Tuğba DEMİRCİ

1983 yılında Üsküdar'da doğdu. Lise öğrenimini Üsküdar İmam Hatip Lisesi ve Mithatpaşa Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi Bölümünde tamamladı. 2000-2012 seneleri arasında anaokulu değerler eğitimi öğretmenliği ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarında din dersleri eğitimciliği görevlerinde bulundu. 2012 senesinde Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans öğrenimine başladı ve 2016 senesinde eğitimini tamamladı. Aynı sene Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Din Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans programına kabul almış olup hâlâ lisansüstü çalışmasına devam etmektedir. İslam düşüncesinde eğitim, Doğu-Batı eğitim felsefeleri, eğitim sosyolojileri, edebiyat, Türk-İslam sanatları ilgi alanlarıdır.

Esra ALBAYRAK

2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını "Erteleme Davranışları ile Yönetici İşlevler İlişkisi" konulu tez çalışmasıyla tamamladı. 2000-2008 yılları arasında çeşitli anaokullarında görev yaptı. 2009-2014 yılları arasında İBB Kadın ve Aile Danışmanlık Merkezlerinde çocuk, ergen ve aileleri ile çok çeşitliliğe sahip vakalarla psikoterapi; İBB Aile Danışmanlık Eğitim Merkezi'nde çocuk, ergen ve ailelerine yönelik bireysel ve grup eğitim faaliyetlerini yürüttü. 2014 yılından itibaren çocuk ve ergenlere yönelik psikoterapi ve danışmanlık çalışmalarını serbest olarak devam ettirmektedir. Nöropsikolojik alana özel ilgi duymakta, çocuk ve yetişkinlere yönelik nöropsikolojik testler uygulamaktadır.

Esra TÜRK

2003 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamladı. 2007 yılında aynı üniversitenin Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Eğitimi Anabilim Dalı'nda "Çocukta Duygusal Gelişimin Din Eğitimi Etkisi" adlı tezi ile yüksek lisansını tamamladı. 2012 yılında da Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Kur'an'a Göre Din Eğitiminde Rehberlik" adlı doktora tezini tamamladı. 2016 yılında göreve başladığı İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak göreve devam etmektedir.

Gülsüm PEHLİVAN AĞIRAKÇA

1979 tarihinde Adana'da doğdu. 2000 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2003 yılında "Çocuk Hikâye Kitaplarındaki Dinî ve Ahlâkî Motiflerin Din Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi (1908-1918)" tez konusuyla yüksek lisans yaptı. 2012 yılında "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Mekteplerde Ahlâk Eğitimi ve Öğretimi" konusuyla doktorasını tamamladı. Başlıca çalışma alanları çocuk ve gençlerde dinî gelişim, ahlâk eğitimi ve ailede din eğitimidir. 2006-2015 yılları arasında MEB'e bağlı 7 farklı okulda öğretmenlik yaptıktan sonra 2015-2018 yılları arasında Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Hâlen İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İslam ve Din Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Kevser YILMAZ

Kâğıthane İmam Hatip Lisesi, Sakarya Üniversitesi İngilizce Dış Ticaret Bölümü, Atatürk Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümlerini bitirdi. Uzun yıllar desen ve grafik tasarımcı olarak çalıştıktan sonra İstanbul Tasarım Merkezi'nde teorik tasarım dersleri aldı. Benzer alanlarda devam eden yoğun iş yaşamının yanı sıra kısa dönem Kur'an Kursu Öğreticiliği yaptı ve çeşitli sertifika programlarını tamamladı. 2014 yılından bu yana kütüphanelerde çocuklar için gönüllü etkinlikler yapmakta ve kütüphanelerle ilgili çalışmalar yürütmektedir. Nobetciblog.blogspot.com.tr adresinde çocuk edebiyatı eserleri hakkında değerlendirme yazıları kaleme alırken bir yandan da bir vakıf bünyesinde düzenlediği Çocuk Edebiyatı Atölye programlarını sürdürmektedir. Hâlen serbest grafik tasarımcı ve metin yazarı olarak çalışıyor.

Saliha SERENLİ KIZILKAYA

1978'de Üsküdar'da dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2003 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Çeşitli eğitim merkezi, dernek ve camilerde dersler verdi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü'nde "Ebu'l-Hasen el-Amirî'nin Bilgi Felsefesi" başlıklı yüksek lisans tezi üzerine çalışmakta olan Kızılkaya, NUN Eğitim ve Kültür Vakfı'na bağlı okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İçindekiler

- ❖ Önsöz
- ❖ Giriş: İnsanın ve Toplumun İnşasında Ailenin Rolü 1
Arife GÜMÜŞ
- ❖ Çocuğumu Tanıyor Muyum?: Çocuk Gelişimi 11
Esra ALBAYRAK
- ❖ Ebeveyn Tutumları ve İletişim 41
Elif KONAR ÖZKAN
- ❖ Çocukların Dinî Gelişiminde Ev Düzeni 53
Salihâ SERENLİ KIZILKAYA
- ❖ Çocuğumun Kur'an-ı Kerim Okumasını Nasıl Destekleyebilirim? 65
Emine Tuğba DEMİRCİ
- ❖ Çocuğumun İman Gelişimini Nasıl Destekleyebilirim? 81
Gülsüm PEHLİVAN AĞIRAKÇA
- ❖ Çocuğuma İbadet Alışkanlığı Nasıl Kazandırabilirim? 97
Esra TÜRK
- ❖ Çocuğumun Ahlakî Gelişimini Nasıl Destekleyebilirim? 111
Emine Tuğba DEMİRCİ
- ❖ Ebeveynlerin Kullanabilecekleri Yazılı, Görsel ve İşitsel Kaynaklar 130
Kevser YILMAZ

Önsöz

Ailede Din Eğitimi Programı (ADEP), ailelerin, çocuklarının din eğitimlerine daha nitelikli katkı sağlayabilmelerine yardımcı olabilmek için hazırlanmıştır. Program, Dr. Yusuf Alpaydın, Hatice Ayar ve Arife Gümüş tarafından “ebeveynlerin çocuklarının din eğitiminde ne tür zorluklar yaşadıklarını ve hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyduklarını” tespit amaçlı yapılan araştırma raporunun neticesinde geliştirilmiştir. On beş hafta olarak tasarlanan eğitimler iki yıllık bir tecrübe neticesinde on haftaya indirilmiştir. Eğitimler, her biri 80 dakika süren dokuz konu başlığı ile hâlen devam etmektedir. Derslerde çeşitli etkinlikler kullanılmakta, interaktif bir eğitim gerçekleştirilmektedir.

Yapılan eğitimlerde öncelikli amaç, aile içi iletişimin kalitesini artırmaktır. Bu sebeple önce ailelerin çocuk eğitimindeki rolü üzerinde durulmakta, ebeveynlere farkındalık kazandırabilmek için çocuklardan beklentilerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmaktadır. Yaygın ebeveyn tutumları anlatılarak ailelerin kendi tutumları hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Bu bilgilerden sonra çocukların gelişim dönemleri ayrıntılı olarak ele alınarak aile içerisinde iman, ibadet ve ahlâk eğitiminin doğru ve sağlıklı bir şekilde yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca ailelerin, ev içinde ne tür düzenlemeler yapabilecekleri üzerinde durulmakta ve katılımcıların kendi tecrübelerini paylaşmaları için ortam sunulmaktadır. Ailelerin din eğitiminde çokça ihtiyaç duydukları konulardan biri olan görsel, işitsel ve yazılı kaynaklar hakkında bilgi verilmekte ve onlara önerilerde bulunulmaktadır.

Ailelerin en fazla çocukluktan çıkmış, gençliğe adım atmış olan evlatları ile iletişim problemi yaşadıkları görülmektedir. Din eğitiminde de çoğunlukla ebeveyn-çocuk çatışması bu döneme aittir. Bu bağlamda ADEP’in amacı; ebeveynlere eğitimin bir süreç olduğunu bununla birlikte gelişimde kritik dönemler bulunduğunu fark ettirmek, din eğitiminde yaşadıkları mevcut problemleri çözebilmeleri noktasında farkındalık kazandırmaktır.

YEKDER bünyesinde yaklaşık üç yıl, altı dönem olarak tecrübe edilmiş olan Ailede Din Eğitimi Programı kapsamında eğitimler devam etmekte olup bu kitap, katılımcılar için seminer-

lere destek mahiyetinde hazırlanmıştır. Teorik ve pratik bilgiler ihtiva eden kitapta 8 konu başlığı bulunmaktadır. Kitabın bölümleri, ADEP'te ders veren hocalar tarafından yazılmıştır. Ancak eğitimde yer alan uygulamalar kitaba bütünüyle aktarılmamıştır. Dolayısıyla bu kitap, ADEP eğitimleri ile birlikte bir bütünlük arz etmektedir.

Kitabın vücut bulmasında öncelikle araştırma raporunu hazırlayan ve eğitim programını tasarlayan Dr. Yusuf Alpaydın, Arife Gümüş ve Hatice Ayar'ın emeği büyüktür. ADEP'in mimarları olarak kendilerine teşekkürü bir borç bilmekteyiz. Bununla birlikte bu programın gelişerek büyümesine ve farklı kurumlarda da uygulanmasına imkân sağlayan ADEP hocalarına engin anlayış ve özverileri için minnettar olduğumuzu belirtmek isteriz. Ayrıca ADEP kitabının çıkması için çalışan, büyük gayret gösteren, yayına hazırlayan YEKDER yönetim kurulu üyeleri Hafsa Nur Arslanoğlu ve Merve Akkuş Güvendi'ye çok teşekkür ederiz.

Dr. Gülsüm PEHLİVAN AĞIRAKÇA

İstanbul, 2018